гр. София 1756, ул.Лъчезар Станчев 5, Sopharma Business Towers, сграда Б, ет. 12
Тел.: 02 810 00 71; Email: info@bakep.org
http://www.bakep.org

Българска асоциация на консултантите по европейски програми /БАКЕП/

Изх.№ 15-БП-ПРГ-ОПИК/20.04.2015г.

ДО:
УО НА ОПИК 2014-2020
МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ОТНОСНО: КОМЕНТАРИ НА БАКЕП ПО ПАКЕТ ОТ ДОКУМЕНТИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО ОПИК, ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДБОР НА ПРОЕКТИ „ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРОИЗВОДСТВЕНИЯ КАПАЦИТЕТ В МСП“.

ПРИНЦИПНИ КОМЕНТАРИ

1. МИ предлага едновременно:

1.1. абсолютно нов пакет от документи, изискуема информация и начин на оценка. Теоритично невъзможно е МИ да предвиди всички недостатъци и пропуски в изискуемата информация и начина на оценка преди всички проекти да бъдат подадени и процесът на оценка да е започнал.

1.2 кандидатстване само по електронен път, през система, която никога до сега не е била използвана. Отново теоритично невъзможно е да не се появи технически проблем, който да не позволи проектите да бъдат подадени според указанията на МИ.

Комбинирането на абсолютно нов пакет от документи, изискуема информация и начин на оценка с абсолютно нов начин на кандидатстване през електронна платформа нетествана в реална среда, носи неприемливо висок риск за провал на цялата процедура. Считаме, че такъв риск не може да бъде поет за най-очакваната схема от целия бизнес, първата, с която ще се стартира ОПИК, при нулева 2014г. Този подход носи реална заплаха от нулева 2015г. по договаряне и нулева 2014, 2015 и 2016г. по реално усвояване.

Предлагаме минимум следния подход за смекчаване на риска:

1.3. **В Насоките за кандидатстване да бъде предоставена и разписана алтернатива за подаване на проектите в пакет от документи на хартия, вкл. само за тази първа и най-масова схема. Изискването на ЕК е единствено проектите на бенефициентите, т.е. на спечелилите кандидати, да бъдат изцяло качени в ИСУН, следователно в договора за БФП може да бъде заложено задължението за качване на цялостната кандидатура и последващото изпълнение в ИСУН.** Такъв подход е задължителен за схема, чрез която ще се тества електронната система за подаване на проекти. В противен случай, ако системата не позволи подаването на проектите според указанията, МИ и целият бизнес ще се окажат пред ситуация, в която след изтичане на крайния срок за кандидатстване или в неговия край, процедурата ще трябва да бъде прекратена тъй като Насоките за кандидатстване не могат да бъдат променяни в ход.

1.4. **В Насоките за кандидатстване да бъде предвидено автоматично удължаване на срока за прием при пад в системата в крайния срок** - проблем случил се в подобна процедура за висши училища с пъти по-малък брой подадени проекти;

2. Първият вече неминуем системен проблем при подаване по електронен път, който настояваме да бъде решен преди стартиране на процедурата: **не е възможно технически или е изключително трудно декларациите, които трябва да бъдат подписани от всички представляващи да бъдат подписани с електронен подпис от всички тези представляващи. Предлагаме декларациите, които трябва да бъдат подписани от всички представляващи да бъдат подписани на хартия пред нотариус, сканирани и подадени с електронния подпис на представляващия, който подава цялото проектно предложение. Настоящото изискване за фирми–кандидати, които имат няколко представляващи и представляващи в чужбина е неизпълнимо.** Изискването за наличие на лични електронни подписи от всяко едно лице, представляващо кандидата представлява неоправдана административна тежест, след като за всяко друго подаване на декларации и други документи към правителството е достатъчен само един подпис на фирмата.

Още по-разумен подход, чрез който ще се избегне основен риск от проблем при електронното подаване, е всички декларации от лично естество или от името на кандидата да бъдат подписани на хартия и качени в системата в сканиран вариант. На етапа на договаряне могат да бъдат изискани в оригинал.

3. **Предлагаме да се предостави възможност за упълномощаване при подаване на проектното предложение по електронен път.** По проектното предложение може да се работи единствено онлайн в ИСУН, тъй като при сваляне на файлове, уширението е isun, т.е. нечетими файлове извън системата. **Ако се изисква електронен подпис на представляващия за влизане всеки път в профила на кандидата, то тогава процедурата е обречена на провал, тъй като няма управител на фирма, който подготвя сам цялото си проектно предложение, окомплектова, проверява и изпраща лично.** Тази задача се възлага на служител, отдел или външен изпълнител - консултант. С предложения начин на подготовка на проектни предложения и подаването им се изисква или управителите лично да подготвят и подадат проекта, или да предоставят електронния си подпис на свой служител или консултант, на който е възложена тази задача. Последното първо е незаконно и второ е абсолютно нереалистично с оглед рисковете за носителя на подписа. По хоризонталните програми на ЕС (Хоризонт 2020) не се изисква никакъв електронен подпис на етапа кандидатстване, а същите изискуеми обстоятелства, предмет на деклариране от кандидатите се декларират с отбелязване на съответните клетки да/не във формуляра. Всякаква официална информация е предвидена на етапа на договаряне само с одобрените кандидати.

4. В Насоките за кандидатстване и Критерии за оценка да бъде изрично указана възможността, както във всички предходни процедури по ОПК, всички придружителни документи, т.е. всички с изключение на формуляра за кандидатстване и бизнес плана, да бъдат изисквани повторно при непредставяне или при представяне във формат или съдържание, което не отговаря на изискванията. В Критерии за оценка, текстът на стр. 4 да бъде коригиран по следния начин: „В случай, че след допълнителното изискване по установения ред документите по т.4 до т.16 включително не бъдат предоставени от кандидата или бъдат предоставени, но не съгласно изискванията, проектното предложение се отхвърля.“

Една голяма част от предвидените за подаване придружителни документи не е предвидено да бъдат изисквани повторно или коригирани при пропуски при попълването или подаването им. Необходимо е да се избегне порочната практика забравена през последните години за отхвърляне на проекти по чисто

бюрократични причини, без да се дава възможност на кандидатите да отстранят пропуските. Така проектно предложение може да бъде отхвърлено заради незначителен пропуск в подадена оферта за предвидените активи или заради пропуск в попълване на декларациите към проекта, свързан с дата или друг атрибут в документа или заради непредставянето на документи, които не са публикувани в ТР и не са подадени заедно с проектното предложение. Ако не се допусне изискването на всички допълнителни документи повторно, то се въвежда възможност за отхвърляне на проектно предложение напр.,ако не са достатъчно подробно описани техническите характеристики на планираните активи или не съответстват напълно на предложените примерни оферти -напълно субективен критерий, който в миналото беше използван за тенденциозна дисквалификация на проекти. Практиката до момента показва, че на над половината от кандидатите по последни подобни процедури, в които оценката е била добронамерена и обективна се е изпращало искане на допълнителни уточнения за офертите и оборудването, а в субективни процедури офертите са били използвани като инструмент за дисквалификация. В тази връзка:

5. **Абсолютно необходимо е да бъде дефинирано количествено понятието „достатъчно“ минимални технически характеристики с оглед на условието:** „В случаите, когато кандидатът не е посочил подробно описани минимални технически/функционални характеристики на предвидените за закупуване дълготрайни материални и нематериални активи или те не съответстват на посочените в *оферта и/или извлечение от каталог на производители/ доставчици и/или проучване в интернет*, съответният разход ще бъде премахнат от бюджета на проекта служебно от Оценителната комисия.“ **Количествено и еднозначно дефиниране означава минимално изискуем брой технически характеристики.**

6. **Абсолютно необходимо е да бъде дефинирано понятието „съответствие/несъответствие“ на характеристики между минимални технически характеристики и характеристики в офертата с оглед на условието:** В случаите, когато кандидатът не е посочил подробно описани минимални технически/функционални характеристики на предвидените за закупуване дълготрайни материални и нематериални активи или те не съответстват на посочените в *оферта и/или извлечение от каталог на производители/ доставчици и/или проучване в интернет*, съответният разход ще бъде премахнат от бюджета на проекта служебно от Оценителната комисия.

По провалената последна процедура за технологична модернизация критериите по т.5 и т.6 бяха използвани за дисквалификация на проекти, които иначе щяха да бъдат класирани сред първите одобрени за финансиране. При премахване на разходи от бюджети поради необоснованост, много проекти могат да паднат под изискуемия минимум за БФП и да бъдат дисквалифицирани. Поради опасност от субективизъм или неминуема дисквалификация понятията по т.5 и т.6 трябва да бъдат дефинирани, а всички оферти и минимални технически характеристики трябва задължително да бъдат изисквани повторно не само при липса, но и поради несъответствие с изискванията.

7. 1.Предлагаме финансовите санкции при неизпълнение на стойностите заложени в ефекти от проекта да бъдат в размер до 10% от получената БФП. Аргументът в посока такава промяна е ясен: постигането на тези критерии зависи в огромна степен от националната и глобална бизнес среда, която не зависи по никакъв начин от кандидата, независимо от усилията му. Няма нормативно основание за включване на подобна санкция. Освен това финансови санкции следва да бъдат предвидени в нормативен акт, подобно на останалите финансови корекции, предвидени в ПМС 134/2010 г. за приемане на Методология за определяне на финансови корекции (по-конкретно в самата методология). Не е ясно на каква база са определени понастоящем размерите на санкциите, още повече те на практика обезсмислят кандидатурите от ЮЗ район на планиране.

7.2. Предлагаме финансовите санкции при неизпълнение на стойностите заложени в ефекти от проекта да бъдат налагани само при условие, че при преизчисление на оценката, с която е одобрен проекта със стойностите на реално постигнатите ефекти, тази оценка би била по-ниска от оценката на последния одобрен кандидат в съответната категория предприятие.

7.3. Предлагаме санкции да се налагат, ако не бъдат постигнати най-малко 60% /не 75%/ от стойността на най-малко два от индикаторите за изпълнение, в рамките на период от три приключили финансови години след окончателното плащане към бенефициента. **По-ниският процент ще неутрализира тежестта на данните за годините M и N, които са включени в изчисляване постигането на индикаторите, но през които де факто няма направени инвестиции по проекта.** През годините M (годината на сключване на договор за безвъзмездна финансова помощ), и N (годината на изпълнение на договора/проекта) инвестициите няма да бъдат направени, съответно няма да са се подобрили производителността/ефективността на предприятието. В същото време стойностите за тези години са включени във формулите в методиката за оценка на проектите (Вътрешна норма на възвръщаемост (M, N, N+1, N+2, N+3), Нарастване на производителността (M, N, N+1, N+2, N+3), Увеличаване на приходите от износ (M, N, N+1, N+2, N+3) и Повишаване на ефективността на производствените разходи (M, N, N+1, N+2, N+3), за които ако не бъдат постигнати най-малко 75 % от стойността за най-малко два от индикаторите за изпълнение, в рамките на период от три приключили финансови години след окончателното плащане към бенефициента, Управляващият орган ще изиска възстановяване на от 5% до 25 % от реално платения размер на безвъзмездната финансова помощ. **Така поставени изискванията означават, че предприятието трябва да увеличава посочените показатели дори и без направена инвестиция, което е непосилно и неизпълнимо бреме. Следователно, процентът на изпълнение на индикаторите трябва да се намали, така че да неутрализира тежестта на данните за годините M и N, в които инвестицията не допринася за постигането им, тъй като още не е направена, като същевременно се запазват изискванията към годините N+1; N+2 и N+3.**

8. Минимален общ оборот от 6 млн. лв. за последните три приключили финансови години за средни предприятия е несъразмерно висок спрямо изискуемия за микро и малки предприятия и ще направи недопустими кандидати - жизнеспособни средни предприятия. Масово ще бъдат засегнати средните предприятия от повечето нискотехнологични сектори, в които средно предприятие с персонал от напр. 55 души генерира не повече от 1 млн. лв. годишен оборот. Индивидуален изискуем оборот от 6 млн. лв. ще направи недопустими голяма част от средните предприятия от Северозападен район, които представляват фокус на настоящата схема.

9. **Предлагаме да отпадне ограничаването на едновременно кандидатстване от свързани предприятия**

Според новия регламент на ЕС ограничението за получаване на д-вна помощ от свързани предприятия е както следва

1) Максимално допустимия размер на помощта по чл. 4, пар. 1, буква „а“ от Регламент на Комисията (ЕС) № 651/2014, както следва:

а) левовата равностойност на 18 750 000 евро, в случай че проектът ще бъде изпълняван в Югозападен район (NUTS2)

б) левовата равностойност на 37 500 000 евро, в случай че проектът ще бъде изпълняван извън Югозападен район (NUTS2).

В много случаи едно предприятие създава дъщерни фирми, които произвеждат детайли и заготовки за дейността му и съответно попадат в един КИД, въпреки по същество различните производства.

10. Абсолютно необходимо е изготвяне на ясни и подробни указания за попълване на бизнес плана и указания за попълване на формуляра като отделни документи към пакета документи или под всяка таблица в бизнес плана да се дефинира точно и посочи какво съдържание трябва да се попълни. В противен случай се дава огромна свобода за вписване на съвсем различни данни от съвсем различни раздели на ОПР или извън ОПР в бизнес плана и съответно невъзможност за обективна оценка при равни условия на кандидатите.

11. Към момента е допустим 40% аванс от одобрената безвъзмездна помощ. Предлагаме авансовото плащане да се увеличи до 65%, какъвто процент беше възприет по ОПРКБИ. Над 30% от проектите по предишната ОПРКБИ не бяха реализирани поради затруднено финансиране. Друго предложение в същата връзка е да се допуска отново междинно плащане при подписан и одобрен от УО договор с доставчик и изплатен аванс към него. А в средносрочен план да се въведе възможност за изплащане на помощта на 90% по специална тристранна сметка (ЕСКРОУ), за да се облекчи режима на получаване на аванс без необходимост от допълнителни разходи за банкова гаранция.

КОМЕНТАРИ ОТНОСНО КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА

1. БАКЕП тества предложената оценителна таблица върху 69 потенциални кандидата – фирми с ниска задлъжнялост, нарастващи обороти, печалби. 34 от тях не биха могли да преминат минималния праг от 51 т. включително и теоритично. Според предложената оценка търсените за финансиране фирми трябва да имат следния профил:

- 25% печалба за последните 3 години, и
- износ >60% за последните 3 години, и
- нарастваща производителност през последните 3 години, и
- внедрени 3 системи и софтуер за управление, добри практики. и т.н. , и
- инвестиции в машини през последните 3 години общо колкото 80% от исканата БФП и
- от Северозападен регион, и
- не получавали досега БФП, за да постигнат всичко горепосочено.

Такива изисквания нямат общо с реалностите в българската икономика.

При наличие на 330% по-висок бюджет спрямо предходни технологични модернизации, не е логично да се прилага оценка, която ще дисквалифицира половината от кандидатите, които отговарят на всички критерии за допустимост. Във връзка с праг на допустимост за качество на проекта, който е толкова висок, че може да доведе до неусвояване на бюджета по процедурата и други пропуски или несъвършенства в предложените критерии за оценка, предлагаме:

2. **За да бъде избегната преработката на предложената оценка, която като цяло е смислена, обективна, отразяваща целите на ОПИК,** предлагаме в оценката да бъде заложен още един критерий, който е измерим и за проверката на който има създадена добра практика по схемите за внедряване на иновации по ОПК: **чрез проекта ще бъде внедрен нов продукт с тежест на критерия 5т. и съответно повишаване на**

общия брой точки от 85 до 90 т. Този критерий ще направи по-достижим съответно увеличеният минимален праг от 54т.

3. По т. IV/1 от критериите за оценка оценяваща тематично приоритизиране:

Ако критерият се оценява по НКИД на проекта, то никой от проектите в нискотехнологични сектори по дефиниция няма да може да получи тези 4т. Тоест, всички предприятия от първия прием могат да получат максимум 81 т. Следователно в групата, която най-трудно ще достигне предложените 51т. за минимално изискуемо качество, всички проекти ще бъдат автоматично лишени от още 4т. и така дисквалифицираните ще нарастнат масово. В тази връзка предлагаме текстът на критерия да бъде променен по следния начин:

Проектът се изпълнява в една от тематичните области на Иновационната стратегия за интелигентна специализация (ИСИС):

- **мехатроника и чисти технологии;**
- **ИКТ и информатика;**
- **индустрия за здравословен живот и биотехнологии;**
- **нови технологии в креативните и рекреативните индустрии**

или

Проектът внедрява иновации за ресурсна ефективност или иновации свързани с ИКТ приложения в предприятия от цялата промишленост

или

Чрез проекта ще бъде реализирана инвестиция, внедряваща иновация в областта на мехатрониката/чрез проекта ще бъде реализирана високотехнологична инвестиция.

4. С оглед да се избегне припокриване на предложения по т.2 по-горе критерий с критерий IV/3 свързан с устойчиво развитие – ресурсна ефективност, предлагаме последният критерий за внедряване на ресурсна ефективност да бъде преформулиран като такъв, който оценява хоризонтални политики като заетост или енергийна ефективност.

5. Във формулата в т. III.1 за оценка на ефекта от проекта **е необходимо да се посочи формулата за изчисляване на ВНВ, както и конкретния дисконтов процент за изчисляване на Нетна настояща стойност.**

6. В т. III.2. Нарастване на производителността (M, N, N+1, N+2, N+3) посочената формула е концептуално неправилна.

Претеглянето на нарастването на производителността изчислена през персонала към инвестициите не дава икономически смисъл. Производителността се измерва или през персонала или през активите като средства за производство, но смесването им с инвестициите не дава смислен финансов резултат.

Пример: приходи 4 млн. лева при персонал 70 човека, нарастват на 5 млн. лева пак при 70 човека, което е ръст на приходите с 25%! При инвестиция 2 млн. лева описаният показател ще бъде с резултат 0,007143 или 0,7143% - 0 точки при сериозен ефект от инвестицията върху производителността. Формулата така не работи!

Предлагаме да се замени с: [(Средната стойност на производителността за разглеждания прогнозен период минус производителността за 2014 г.) / производителността за 2014 г]умножено по 100

7. **Така заложената формула в т. III.3 за оценка на ефекта от проекта върху износа:**

- **Ще дисквалифицира всички предприятия, които не са изнасяли през 2014г., но са заложили като цел на проекта засилване на експортния потенциал, според текста в края на документа Критерии за оценка и неотчитането на растеж при 0 базова стойност.** В знаменателя на формулата при липса на износ през 2014 ще стои нула. Това автоматично означава, че формулата е неприложима в този случай, защото дори и при приходи от износ в числителя на формулата, тъй като числителя не може да се дели на нулева стойност за 2014 в знаменателя, оценителната комисия няма да признае растеж и ще присъди 0т. по този показател.
- **Ще лиши автоматично всички предприятия, които не са изнасяли през 2014г. от 7 т. в оценката и възможността чрез проекта да започнат да изнасят.**
  Формулата дискриминира напълно всички фирми, които са имали износ преди 2014г., но нямат такъв през 2014г. или искат да започнат да изнасят чрез проекта.

- **Чрез формулата предприятията, които изнасят малко (15 000 лева) и имат възможност да увеличат износа си с 40% (на 21 000 лева) от общ оборот 5 000 000 лева ще получат повече точки от предприятие, което увеличава износа си от 4 000 000 лева на 4 100 000 лева при общ оборот от 5 000 000 лева.**

Нашето предложение е в знаменателя да стои стойността на инвестицията от бюджета, а в числителя да стои сумата на приходите от износ за прогнозния период. По този начин се измерва за какви приходи от износ ще допринесе инвестицията и се избягват гореописаните аномалии при оценката.

8. В т. III.4 за оценка на ефекта от проекта също е концептуално неправилна и води до по-ниска оценка за реално по-добър резултат.

Посочената формула е тази за ефективност на приходите, а не на разходите, и така при увеличаване на приходите с по-голям темп отколкото на разходите, което е целта, посочената формула се влошава. За да се постигне желаният ефект е необходима формулата ефективност на разходите, при която разходите са в знаменателя, а не в числителя (формулите са коригирани във файла Критерии и методика за оценка), като е необходимо да се приложи за темпа следният коефициент:

[(Средната стойност на ефективността на производствените разходи за разглеждания прогнозен период – ефективността на производствените разходи за 2014 г.)/ ефективността на производствените разходи за 2014 г.)] умножено по 100.

гр. София, 20.04.2015г. Оставам с уважение,

КРИСТИНА ЦВЕТАНСКА
Председател на УС на БАКЕП